

کادر سازی و پژوهش عرصه‌های عمل حوزه در قضا

گفت‌وگو با حجت الاسلام والمسلمین رئیسی
معاون اول قوه قضائیه

اشاره: سید ابراهیم رئیس‌الساداتی، معاون اول قوه قضائیه و عضو هیأت رئیسه مجلس خبرگان رهبری است. او که به سال ۱۳۳۹ در مشهد متولد شده است، مقدمات را در حوزه علمیه مشهد و سطوح عالی را در حوزه علمیه قم خوانده و هم‌زمان تحصیلات دانشگاهی در سطوح کارشناسی ارشد و دکتری حقوق خصوصی را به پایان رسانده است. ابراهیم رئیسی علاوه بر دروس رایج حوزوی و دانشگاهی، مباحث نوینی چون مدیریت کارآمد و مبانی نظارت مؤثر را نیز تدریس می‌کند.

نخوانده‌اند. بنابراین، آشنایی طلاب با مبانی حقوقی و قضایی و نیز قوانین مدنی، تجارت، آیین دادرسی مدنی و کیفری ضرورت دارد تا ضمن آشنایی با فقه و اصول، بر قوانین و مقررات نیز مسلط باشند. این امر از آن‌ها قضات توانمندی می‌سازد که دستگاه قضایی را از نظر فقهی و حقوقی توانمند خواهد کرد.

فاصله وضع موجود و مطلوب در جذب طلاب چقدر است؟

حوزه‌های علمیه قطعاً یکی از منابع جذب نیروی انسانی برای دستگاه قضایی است. حوزه علمیه قم تاکنون فعالیت‌هایی را داشته و حوزه علمیه خراسان نیز به تازگی اقدامات خوبی در راه‌اندازی رشته تخصصی مربوطه داشته است.

ما در دستگاه قضایی نیاز شدیدی به قاضی جدید داریم. طبق برنامه توسعه پنجم، باید سالانه ۸۰۰ نفر قاضی جذب کنیم که طی پنج سال، بالغ بر چهار هزار قاضی از حوزه و دانشگاه به دستگاه قضایی جذب خواهند شد. دانشگاه علوم قضایی که متعلق به دستگاه قضایی است، ظرفیت محدودی دارد و تنها پاسخ‌گوی بخشی از نیازهاست. دستگاه قضایی نیاز به

به یک مدرسه عالی قضایی نیاز داریم که همه ضرورت‌های تربیت قاضی را پوشش دهد.

طلابی که به دستگاه قضایی جذب می‌شوند، مبانی حقوقی و فقه و اصول را به خوبی فرا گرفته‌اند؛ اما علاوه بر این‌ها باید بر قوانین و مقررات حقوقی و روش‌های دادرسی که امروز به عنوان ابزار کار قضاوت شمرده می‌شوند نیز مسلط باشند و از فلسفه حقوق آگاهی داشته باشند. این‌ها محتوایی است که می‌تواند در قالب مواد آموزشی به تربیت قضات حوزوی، شکل تخصصی بدهد و با تربیت نیروی انسانی در حوزه علمیه، بار بزرگی را از دوش دستگاه قضایی بردارد و مشکلات بزرگی را حل کند.

البته همان‌گونه که ما در حوزه‌های علمیه بر تقویت آموزش‌های حقوقی و قانونی تأکید داریم، در دانشکده‌های حقوق نیز بر تقویت آموزش فقه تأکید می‌کنیم؛ چون فارغ‌التحصیلان دانشکده‌های حقوق، فقه و اصول را به اندازه طلاب حوزه‌های علمیه

باید قضات مورد نیاز دستگاه قضا را تأمین کند؛ قضات وارسته‌ای را تربیت کند که بتوانند بر جان و مال و ناموس مردم حکم دهند؛ هم از نظر تهذیب نفس و تقوای الهی و هم از نظر علمی و تسلط بر دانش‌های فقهی و شناخت قضای اسلامی.

برای این منظور چه تمهیداتی باید در حوزه اندیشیده شود؟

باید دانست که آموزش‌های معمول حوزوی ممکن است همه بخش‌های مورد نیاز امروز دستگاه قضایی را پوشش ندهد؛ بنابراین این کار حتماً باید به شکل تخصصی دنبال شود. ما

نسبت حوزه علمیه با دستگاه قضایی چیست؟

شان قضا از شئون ممتازه انبیاء عظام الهی بوده است و پس از نبی بر عهده وصی اوست. بنابراین افرادی که امروز می‌خواهند شأن قضا را داشته باشند، باید حتماً دین‌شناس باشند. بزرگان می‌فرمایند ما معتقدند که قضات در دوران غیبت باید مجتهد باشند؛ اما با توجه به محدودیت در کمیت مجتهدان، اجازه داده‌اند که غیرمجتهد آشنا به مبانی حقوقی و قضایی اسلام هم بتوانند به این کسوت درآید.

من فکر می‌کنم بهترین جایگاه برای رشد و پرورش این نیروها، حوزه علمیه است و چنین انتظاری تنها از حوزه‌های علمیه می‌رود. امام بزرگوار (ره) در یکی از فرازهای وصیت‌نامه سیاسی الهی خود به این ضرورت اشاره می‌کند که حوزه‌های علمیه

ما همه منابع را در اختیار داریم؛ اما نیازمند کار پژوهشی هستیم و یکی از عرصه‌های کمک و تعامل حوزه‌های علمیه با دستگاه قضایی، پاسخ به سؤالات و استعلامات قضات ما از سراسر کشور است.

